

Estetsko uređenje prostora u Montessori pedagogiji

Košutić, Božica

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:758534>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

**BOŽICA KOŠUTIĆ
DIPLOMSKI RAD**

**ESTETSKO UREĐENJE PROSTORA U
MONTESSORI PEDAGOGIJI**

Zagreb, listopad 2018.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
Zagreb**

PREDMET: Metodika likovne kulture

DIPLOMSKI RAD

KANDIDAT: Božica Košutić

**TEMA I NASLOV DIPLOMSKOG RADA: Estetsko uređenje prostora u
Montessori pedagogiji**

MENTOR: prof.dr.sc. Antonija Balić Šimrak

Zagreb, listopad 2018.

Zahvala

Kada čovjek želi postići svoj cilj jedina stvar koja vrijedi je trud. Putem kojim sam prošla do cilja, u trajanju od dvije godine, shvatila sam da je najvažnije biti u svakom trenutku spreman žrtvovati sebe za ono što bismo mogli postati. No ipak, u nekim trenucima naša snaga popušta i potrebna je potpora drugih da bismo uspjeli u svojem ostvarenju. Mnogo puta mi je došlo da odustanem od svega, no, to nije opcija. Samo sam ja izvor svoje stvarnosti u kojoj me obitelj i prijatelji podižu do najvećeg trona.

Ovim putem iz srca zahvaljujem svojoj obitelji: roditeljima, sestri Karolini i braći Ivanu i Franu na pomoći, vjerovanju u mene, na podršci i ispijanju živaca (čitajmo razumijevanju) tijekom ispitnih rokova; prijateljicama Ani i Viktoriji na hrabrenju, motiviranju, prijevozu i lijepo provedenom vremenu; djelatnicima Dječjeg vrtića Milana Sachsa u Zagrebu, a posebno ravnateljici dr.sc. Gordani Lešin i kolegicama Maji U., Ivani B., Bojani i Martini V. na svakoj pruženoj ideji, pomoći i uskakanju za mijenjanje smjena. Isto tako, hvala mentorici prof. dr. sc. Antoniji Balić Šimrak koja je našla vremena za mene i moju temu diplomskog rada.

Sretna sam jer vas imam i jer to želim biti uz vas – HVALA!

SADRŽAJ

Sažetak.....	4
Summary.....	5
UVOD.....	6
1.1. Organizacija sobe dnevnog boravka sobe odgojno-obrazovne skupine.....	8
1.2. Uloga odgajatelja u stvaranju poticajnog okruženja.....	11
1.3. Uloga arhitekta u stvaranju poticajnog okruženja.....	13
1.4. Oblikovanjem prostora do suvremenog kurikuluma.....	14
2. Montessori pedagogija.....	16
2.1. Montessori pripremljena okolina za jasličku odgojno-obrazovnu skupinu.....	18
2.2. Karakteristike Montessori pripremljene okoline.....	18
2.3. Soba jasličke skupine prema načelima Montessori pedagogije.....	20
2.4. Materijali za rad u Montessori jaslicama.....	21
3. -Kako urediti prostor po feng shuiu? Što je feng shui?.....	23
3.1. elementi dizajna u feng shuiu.....	24
3.1.1. Primjena boje.....	24
3.1.2. Osvjetljenje.....	25
3.1.3. Biljke.....	25
3.1.4. Umjetnička djela i ukrasi.....	26
3.1.5. Sjajni predmeti.....	27
4. Uređenje vrtića tijekom blagdana i stvaranje blagdanskog ozračja.....	28
4.1. Što se sve slavi?.....	29
4.1.1. Blagdani božićnog ciklusa.....	30
4.1.2. Blagdani uskrsnog ili vazmenog ciklusa.....	31
4.1.3. Vrijeme kroz godinu.....	32

ZAKLJUČAK.....	34
LITERATURA.....	35
Izjava o samostalnoj izradi rada.....	36

Sažetak

Estetika je znanost o lijepom, a estetski aspekt integralni je dio dječjeg iskustva. Pedagogije 20 stoljeća (Montessori, Reggio padagogija) naglašavaju uređenje prostora dječjeg vrtića kao „trećeg odgojitelja“ uz odgojitelje i roditelje. Montessori pedagogija dodatno naglašava važnost lijepog i urednog prostora u kojem borave djeca. Ta važnost temelji se na činjenici da dijete najbolje uči samo istražujući svijet oko sebe, otkrivajući i stvarajući spontano i prema vlastitom iskustvu.

Prostor dječjeg vrtića uređuje se za različite prigode, a jedan od načina uređenja može biti prema drevnom kineskom feng shuiu.

Ponekad neka djeca u vlastitome domu (u svojoj obitelji) nemaju prilike susresti se s estetskim uređenjem prostora, zato vrtić mora biti mjesto gdje će to moći vidjeti, isprobati i doživjeti.

Ključne riječi: estetika, uređenje vrtića, Montessori pedagogija, feng shui, različite prigode

Summary

Aesthetics is the science dealing with the beauty, and the aesthetic aspect is the integral part of the children's experience. The pedagogy of the 20th century (Montessori, Reggio pedagogy) emphasizes the decoration of the children's kindergarten as the "third educator" beside kindergarten teachers and parents. Montessori pedagogy also emphasizes the importance of the nice and neat place for children. This importance is based on the fact that that the best way for a child to learn is while exploring the world and creating spontaneously according to his own experience.

The kindergarten classroom is decorated for different occasions, and one of the ways of decoration can be the way which follows the principles of the Chinese feng shui.

Children don't have the opportunity to come across the aesthetic decoration of place in their own home (in their family), so the kindergarten has to be place where they will be able to see and experience it.

Key words: aesthetics, kindergarten decoration, Montessori pedagogy, feng shui, different occasions.

UVOD

“Estetika se najčešće definira kao znanost o lijepom. No, što to zapravo znači? Ovaj pojam je možda najlakše objasniti kroz značenje grčke riječi *aisthanomai* (grč. osjećam, opažam), iz koje naziv „estetika“ izvorno potječe. Dakle, kad govorimo o estetici, govorimo o tome da sve stvari i pojmove oko nas osjećamo i opažamo kao lijepe, ružne ili nekog stupnja ljepote između ova dva krajnja pojma. Taj osjećaj za lijepo nije ni u kojoj mjeri povezan sa kategorijom praktičnog, funkcionalnog i sl, već se on odnosi isključivo na ono što ocjenjujemo kao „oku ugodno“. Dakle, estetika je zapravo znanost o nečem što obuhvaćamo opažanjem, bez posredovanja pojmovnog mišljenja.“¹

Estetika i potreba za lijepim je prisutna u svim aspektima našeg života: pokušavamo ostvarit ljepotu tijela, odjeće, obuće, stanova, strojeva, alata, automobila, parkova, zgrada i gotovo svega ostalog što nas okružuje. Velike su prednosti i estetski uređene radne okoline: to je čini ugodnijom i podnošljivijom, olakšava rad, „veseli oko“, ukratko, povećava kvalitetu života.

Estetsko uređenje vrtića iznimno je važan aspekt estetskog odgoja djeteta, njegovog smisla za lijepo, za uređenje prostora te za kasniju kulturu življenja (pa i stanovanja). Obzirom da svako dijete nije u mogućnosti u vlastitom domu steći prve utiske u tom smislu – vrtić preuzima tu ulogu nudeći poticajno, kvalitetno, funkcionalno i estetski osmišljeno uređenje prostora.

Montessori pedagogija, kao jedno od svojih načela zagovara važnost pripremljene okoline za razvoj djeteta i zadovoljenje njegovih potreba. Maria Montessori u svojoj se pedagogijskoj koncepciji posebno zalagala za red u prostoru, koji onda omogućuje i red unutar njega.

¹ usp. <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=18431> (13.9.2018.)

1. Stvaranje poticajnog okruženja u vrtiću

Okruženje uključuje sve u vrtiću i oko njega. Zidovi, podovi, oblik i veličina sobe dnevnog boravka, dječje igralište, namještaj, materijali, oprema i igračke, sve to utječe na predškolsko iskustvo djeteta. Lijepe i ugodne sobe dnevnog boravka pomažu djeci i odgajateljima da se dobro osjećaju. Unutarnje i vanjsko uređenje vrtića mora biti svrsishodno i pažljivo isplanirano.

Okruženje vrtića glavni je izvor učenja djece. Kvalitetno i poticajno okruženje sadržava visok obrazovni potencijal s obzirom na to da djeca uče aktivno (istražujući, čineći) te surađujući s drugom djecom i odraslima. Bogatstvo i promišljenost izbora materijala djecu potiču na otkrivanje i rješavanje problema s kojim se susreću. Takvo im okruženje omogućuje postavljanje hipoteza, istraživanje, eksperimentiranje i konstruiranje znanja i razumijevanja. Raznovrsnost, raznolikost i stalna dostupnost materijala trebaju promovirati neovisnost i autonomiju učenja djece, a sdržajno bogatstvo materijala djeci raličitih interesa i različitih razvojnih sposobnosti omogućiti različite izbore.

Prostorna organizacija bitno određuje i kvalitetu socijalnih interakcija djece međusobno, kao i djece sa odgajateljem. Zbog toga organizacija prosora vrtića treba biti usmjerena promoviranju susreta, komunikacije i interakcija djece. Ona također treba omogućavati slobodno kretanje, koje je djeci rane dobi svojstveno.

Prostorno okruženje vrtića treba biti ugodno i što više nalikovati obiteljskom domu, jer djeca u njemu provode velik dio svog djetinjstva. Zbog toga i mnogih drugih razloga vrtićko okruženje treba biti ugodno te djetetu slati poruku dobrodošlice. To se među ostalim može postići opremanjem vrtića po mejri obitelji, u kojoj svatko može pronaći mirno, udobno i sigurno mjesto za odmor, opuštanje, razonodu i druženje.

Okruženje vrtića djetetu treba omogućiti i zadovoljenje potrebe za privatnošću. Ono ponekad ima potrebu za odvajanjem od ostalih, za kratkotrajnim osamljivanjem u svojoj „privatnoj niši“.

Okruženje vrtića održava i promovira vrijednosti na kojima se temelji cjelokupna odgojno-obrazovna praksa vrtića. Organizacija prostora svojevrsno je zrcalo načina na koji odgajatelji participiraju djecu, odnosno razine na kojoj ih razumiju i uvažavaju.²

Odgajateji, ali i svi ostali koji su uključeni u odgojno obrazovni proces trebaju imati na umu da: okruženje najsnažnije određuje kvalitetu iskustava djece rane dobi, a time i kvalitetu njihova učenja. Upravo teorija konstruktivizma, čiji je utemeljitelj švicarski psiholog Jean Piaget, govori o važnosti okruženja i materijala pomoću kojih dijete izgrađuje nova znanja ili nadograđuje postojeća.

² usp. Slunjski, E. (2008) Dječji vrtić zajednica koja uči, Zagreb, Spekatr Media, 21.-25.str.

1.1. Organizacija sobe dnevnog boravka odgojno-obrazovne skupine

Prostor sobe dnevnog boravka podijeljen je u centre aktivnosti: centar za likovno izražavanje, za obiteljske i dramske igre, za početno čitanje i pisanje, za matematiku i manipulativne igre, za građenje, za igre pjeskom i vodom, za glazbu, za istraživanje prirode, te mnoge druge povremene centre. Centri moraju biti jasno odvojeni. Police, tepisi, ormari, stalci, stolovi iskorišteni su za razdvajanje prostora. „Pregrađivanje prostora unutar dnevne sobe pruža različite prednosti. Prostor podijeljen na manje prostorne cjeline djecu neizravno poziva na grupiranje u manje skupine, čime se pridonosi kvaliteti njihove komunikacije i suradnje.“³ Posebno treba istaknuti djelove namještaja koji odgajatelji izrađuju sa djecom, za vrijeme aktivnosti. Osim ekonomske isplativosti, takvi djelovi privlačni su i šarmantni, te odaju odgajateljevu zainteresiranost, kreativnost i visoku motivaciju. Dobra organizacija prostora može nadoknaditi problem velikog broja djece u skupini, odnosno velik se broj djece lakše se samoorganizira u pregrađenim prostorima, jer im on u tome neizravno pomaže, nego u prostoru koji nije pregrađen. Materijali i centri aktivnosti moraju biti označeni nazivima. Mirni centri neka budu odvojeni od bučnih, tako da se djeca međusobno ne ometaju. Soba dnevnog boravka je tako organizirana da odgajatelj može vidjeti većinu centara i djecu u njima. Namještaj i oprema smješteni su tako da osiguravaju sigurnost, da omogućuju slobodno kretanje po sobi dnevnog boravka. Materijali su logično grupirani i smješteni u odgovarajućim centrima. „Aktivnosti djece mnogo su kvalitetnije ako su materijali u pojedinim centrima ponuđeni logički i svrsishodno, tako da je djetetu po samom ulasku jasno što u tom centru može raditi, čega se tamo može igrati.“⁴

U organiziranju centara aktivnosti treba se držati nekoliko kriterija. A to su: da u svakom centru ima dovoljna količina materijala, pošto je u vrtiću mnogo djece i materijala mora biti dovoljno. Jer dovoljna količina raznovrsnih materijala, djeci različitih interesa i razvojnih mogućnosti, može omogućiti njihovu podršku razvoju i učenju. Ponuđeni materijali moraju biti jasno ponuđeni, tako da ih djeca mogu

³ Slunjski, E. (2008) , Dječji vrtić zajednica koja uči, Zagreb, Spektar Media, 24.str.

⁴ isto, 24.str.

međusobno kombinirati i koristiti. U određenim centrima trebaju biti samo materijali koji pripadaju u njega, tako neka u likovnom centru bude samo ono što tamo i pripada. Jer ako su materijali u centrima zbrkani i djeca će se tako osjećati. Svakako je važna i dodatna oprema u centrima, koja djeci omogućava manipulaciju sa ponuđenim materijalima. Jer ako to izostavimo djecu možda neće privlačiti ponuđeni materijal. Važan kriterij je i stalna dostupnost materijala djeci. Stalno manipuliranje određenim materijalima potiče dječju neovisnost i samostalnost.

Prostor u kojem borave djeca mora biti usmjeren upravo na njih, a to se može shvatiti kroz dva uvjerenja: “prvo je da djeca stvaraju vlastito znanje, a drugo da odgajatelji potiču razvoj i napredak djece nadograđujući se na njihove potrebe , interese i sposobnosti.”⁵

⁵ Hansen,K.A., Kaufmann, R.K. Walsh,K.B. (2001), Kurikulum za vrtiće, 17str.

1.2. Uloga odgajatelja u stvaranju poticajnog okruženja

Iz okruženja poticajnog za učenje, jasno proizlazi uloga odgojitelja: kontinuirano stvarati takvo okruženje. Odgojitelj treba stvarati uvjete za učenje u kojima će dijete moći učiti samostalno. Poticajno okruženje za učenje djeteta treba biti dinamično, treba polaziti od djeteta i njegovih interesa i treba neprestano stimulirati potencijale djeteta, omogućujući interakciju djece s materijalima, ali i interakcije s drugom djecom i odraslima. Okruženje poticajno za rano učenje treba obilovati problemima koji «pozivaju da ih se rješava», pri čemu je uloga odgojitelja da pomaže djetetu postaviti pravo pitanje na koje će poslije tražiti odgovore, umjesto da odgojitelj daje odgovore.

Odgojitelj treba osmišljavati okruženje za aktivnosti u kojima će djeca samostalno ili na osnovi indirektnog utjecaja (od odgojitelja), a ne putem verbalnog poučavanja, istraživati i otkrivati zakonitosti materijalne i socijalne sredine, a aktivnosti i materijali za učenje moraju biti konkretni, stvarni i važni za život male djece. Odgojitelj prestaje biti direktni poučavatelj, a postaje djetetov promatrač, voditelj i pomagač. Okruženje podržava učenje i razvoj djeteta prije svega bogatom ponudom materijala koji djeci omogućuje prirodni put dobivanja informacija, konstruiranje znanja i rješavanje problema. Bogatstvo ponude materijala odnosi se na kvalitativnu i kvantitativnu dimenziju materijala, ali isto tako i na stalnu dostupnost materijala djetetu. Materijal bi trebao biti takav da dijete s njim može neposredno manipulirati i istraživati svojstva tih materijala, eksperimentirati s materijalima, transformirati ih i stvarati različite konstrukcije. Materijal treba djecu poticati na postavljanje, provjeravanje, revidiranje vlastitih pretpostavki i osobnih zamisli o određenom problem koji ih zanima te im olakšavati komuniciranje idejama i novim spoznajama s drugom djecom. Važna je karakteristika materijala i čitave prostorne organizacije relevantnost za životna iskustva djeteta, dakle opremljena i osmišljena tako da uvažava ranija iskustva i stil življenja djeteta, prati njegove interese i mijenja se u skladu s promjenjivom prirodom razvoja djece i odgojitelja u vrtiću. Okruženje za življenje i učenje djece mora biti strukturirano tako da promovira samoregulaciju, neovisnost, suradnju, medusobno poštivanje drugačijih mišljenja, postavljanje pitanja, istraživanje, razgovor, rješavanje

problema, refleksiju i samoevaluaciju djece i odgojitelja. Okruženje za učenje odnosi se na kompletan organizacijski kontekst življenja i učenja djece, a ono je to kvalitetnije što više promiče slobodu i samostalnost djeteta.

Prema Malaguzziu dijete ima stotinu jezika, te je uloga odgajatelja da prepozna djetetove potencijale i kreira takvo okruženje u kojem će se ono dalje razvijati. Zbog toga odgajatelj mora promatrati, upoznavati i pokušati što bolje razumijeti dijete, te njegov način mišljenja i doživljavanja svijeta oko sebe, kako bi u skladu s tim mijenjao i nadograđivao prostor u kojem djeca borave.

1.3. Uloga arhitekta u stvaranju poticajnog okruženja u vrtiću

Uz kulturu vrtića koja određuje prostorno materijalno okruženje, u posljednje se vrijeme velika pažnja pridaje arhitektonskoj izvedbi vrtića, jer i ona u velikoj mjeri može više ili manje doprinosti kvaliteti odgojno - obrazovnog procesa. Zbog toga se već kod gradnje novih ili rekonstrukcije postojećih vrtića sve češće arhitekti konzultiraju sa pedagogima, kako bi arhitektonska izvedba bila inspirirana i informirana odgojem i obrazovanjem. Na temelju ove suradnje moguće je oblikovati prostor koji je: otvoren (potiče susrete, interakcije i odnose svih sudionika procesa), fleksibilan (omogućuje kontinuiranu reorganizaciju), te je multifunkcionalan (korištenje za razne namjene).⁶

Preduvjet dobre suradnje je otvorenost i angažiranost obje struke u svrhu boljeg razumijevanja odgojno- obrazovnog procesa u vrtiću. Suradnja treba biti usmjerena na inovativna rješenja, funkcionalnost, otvorenost i estetiku. U process osmišljavanja prostora potrebno je uključiti primarne korisnike vrtića, djecu. Njihova se perspektiva uvelike razlikuje od perspective odraslih koji za njih osmišljavaju prostor.

⁶ usp. Slunjski, E. (2015), Izvan okvira, Zagreb, Element, 51.-54.str

1.4. Oblikovanjem prostora do suvremenog kurikuluma

“Ostvarivanje kvalitetnog kurikuluma vrtića podrazumijeva stvaranje odgovarajućih organizacijskih uvjeta, koji se temelje na suvremenom shvaćanju djeteta.”⁷ Važnost institucijskog okruženja u kojem dijete boravi, odrasta, uči i razvija se, pitanje je kojem se danas u pedagoškoj teoriji i praksi poklanja velika pažnja. Organizacija prostora, vremena i aktivnosti strukturom je složeno, a procesima dinamično područje rada vrtića kao ustanove za rani odgoj djece. Upravo stoga, ti sadržaji trebaju biti temeljno područje uvođenja odgojitelja i stručnih suradnika u svijet ranog odgoja djece. U težnji za prepoznavanjem dječjih potreba i razvojnih mogućnosti, osiguravanjem što kvalitetnijeg boravka u vrtiću, primjenom suvremenih spoznaja o razvojnim mogućnostima djece i novim ulogama odgojitelja, promjene su elementi koji na planu organizacije prostora, vremena i aktivnosti mogu donijeti željenu kvalitetu. Pod institucijskim kontekstom podrazumijeva se mnoštvo varijabli koje, pored šireg društvenog okruženja, čine organizacijski, kadrovski i materijalno-tehnički uvjeti, u kojima vrtić, kao izvanobiteljska odgojno-obrazovna ustanova radi. Promatrajući fizičko okruženje u kojem dijete boravi više sati tijekom dana, upitno je kakvo djelovanje ono ima na njih. Polazeći od iskustvenih spoznaja, jasno se pokazala potreba da prostor djetetovog odrastanja, igre i učenja treba oblikovati po mjeri djeteta. U institucijskom kontekstu naglasak se stavlja na interakciju među djecom, interakciju s odgojiteljem, drugim odraslim osobama, te na socijalnu narav učenja, odgoja i obrazovanja djece. Posebna pozornost u predškolskom odgoju se daje kvaliteti strukture interakcije i to ne samo između djece i odgojitelja, već i djece međusobno i svih njih skupa i fizičkog ili materijalnog okruženja u ustanovi. U tom mnoštvu najvažnija je kvaliteta i kvantiteta materijalnih poticaja, raspored i način korištenja prostora, odgojitelja, njegova vrijednosna orijentacija, njegovo znanje i akcija. Osiguravanjem obilja materijala, mogućnosti slobodnog kretanja u prostoru, izbora materijala, izbora partnera za igru i akciju bitno pridonosi svestranijem razvoju djeteta i to na spoznajno-intelektualnom, govornom, praktično-djelatnom nivou, a sa svim tim i povjerenju u vlastite snage i pozitivno gledanje na vlastite mogućnosti. Osmišljavanjem prostora dolazi do izražaja mogućnost dječje

⁷ NKRPOO, 2014., str.33

organizacije, njihova kreativnost u različitim medijima izražavanja, kombinatorika, nove ideje i oblici suradnje. Fleksibilnom organizacijom prostora, bogatom ponudom materijalnih poticaja s jedne strane potiče se koncentracija, ustrajnost i interes djece, a s druge smanjuju nepoželjni oblici ponašanja među djecom. U takvim okolnostima odgojitelji često ostanu iznenađeni sposobnošću djece da se dogovaraju, njihovom međusobnom komunikacijom i maštovitošću.

Dijete ne voli biti zatvoreno i ograničeno u kretanju, ono voli dinamiku i promjene. Kroz slobodu kretanja prostorom vrtića, slobodu izbora materijala iskušavajući i istražujući, dijete donosi odluke, a time preuzima odgovornost za vlastiti izbor. Slobodom i nesputanošću u kretanju kod djeteta razvija se osjećaj sigurnosti, slobode, kompetencije, sklada, suglasja s okolinom. U stvaranju takvih uvjeta ključna je uloga odgojitelja.

2. Montessori pedagogija

Montessori sustav odgoja i naobrazbe svjetski je priznata pedagoška koncepcija duge tradicije. Iznimno je uspješan u poticanju kreativnosti i inovativnosti djece i odgajatelja. Danas je ovaj alternativni program sveprisutan na svim kontinentima; taj integralni pristup i bogati didaktički materijal privlači sve više djece i roditelja.

Montessori pedagogija poznata je kao obrazovna metoda koja se temelji na učenju kroz igru i uvažava osobnost djeteta, a utemeljila ju je Maria Montessori davne 1907. godine. U središtu njene pedagogije nalazi se dijete, a glavna pedagoška načela su promatranje djeteta, individualan pristup svakom djetetu, potičući njihov interes za različita područja, sa zadržavanjem učenja kao prirodnog procesa, na čemu se i temelji osnovna razlika između klasičnog i Montessori odgoja. To je metoda koja uvažava dječju individualnost, samoinicijativu, jedinstvenu dječju sposobnost samorazvoja i usavršavanja vlastitih sposobnosti te razvoja potencijala.

Montessori pristup zasniva se na filozofiji razvoja djeteta prema kojoj pojedinac stječe operativna znanja u područjima života u kojima će sudjelovati kao odrasla osoba. On uvažava djetetovu potrebu za slobodom unutar granica, obuhvaća brižljivo pripremljenu okolinu i aktivnosti koje razvijaju sve dječje sposobnosti i posebne kompetencije kao inovativnost, kreativnost, stalno istraživanje i stjecanje novih znanja, prilagođavanje promjenama. Potrebe djeteta mijenjaju se sukladno promjenama u društvu, a odrasli moraju biti toga svjesni i omogućiti djetetu da se tim promjenama nosi. Montessori je put na kojem djeca potpuno koriste svoj potencijal i razvijaju ga. Tako se jaki usavršavaju, slabi jačaju, poštuju međusobne razlike bez obzira na njihovo porijeklo (rasu, dob, vjeru). Iz toga proizlazi integracija djece s posebnim obrazovnim potrebama u redovne Montessori programe (teškoće u razvoju, darovitost, ostale posebne potrebe). Dijete spontano usvaja bitne odrednice demokracije otkrivanjem da poštovanje drugih osoba i njihovih prava znači osiguravanje poštovanja i tih istih prava za samoga sebe. Montessori skupine su heterogene po dobi. Mlađa djeca rado uče od starije djece, a starija utvrđuju znanje, usavršavaju vještine i povećavaju kompetenciju pomažući mlađima. Svako dijete uspostavlja vlastiti ritam rada otkrivajući nove sadržaje ili utvrđujući i proširujući ono što već poznaje uz važan unutrašnji osjećaj

uspjeha i zadovoljstva. Kad djeca razvijaju osjećaj ponosa zbog vlastitog rada, uočava se sve veće samopouzdanje, osjećaj povjerenja, dobrohotnosti i radosti. Rađa se „novo dijete” s dobrom slikom o sebi.

Montessori pedagogija spoj je dviju disciplina, pedagogije i medicine, a zasniva se na promatranju djece u različitim stadijima razvoja. Jedan od najvažnijih slogana ove pedagogije je: “Pomozi mi da to učinim sam”. Odnosno, posao odraslih nije poučavanje djece, nego je zadatak odraslog pomoći dječjem umu da se razvije.

2.1. Montessori pripremljena okolina za jasličku odgojno- obrazovnu skupinu

“Pripremljena okolina je je okolina koja je primjerena potrebama djeteta i nudi sve što djetetu treba za tjelesnu, duhovnu i duševnu prilagodbu.”⁸ Odnosno to je prostor s odgovarajućim namještajem i adekvatnim priborom namijenjenim djeci za rad.

Okolina je sredstvo za zadovoljavanje životnih potreba, za slobodno kretanje koje je neophodno kod djece jasličke dobi. Dijete treba biti slobodno u svojoj izgradnji, ono zna što mu treba i kako će vježbati neku aktivnost. Okolina je sredstvo za ostvarivanje samostalnosti jer organizacijom prostora sa predmetima potičemo kod djeteta njegovu autonomiju- "Pomozi mi da učinim *sam*". Odgojitelj priprema okolinu i pokazuje djetetu kako treba raditi sa predmetima- sve se radi individualno. Pripremljena okolina jest sredstvo za individualiziranje karaktera djeteta jer malo dijete ne voli raditi u grupicama već se nastoji izolirati i raditi svoje stvari, pri čemu im je potrebno osigurati individualni prostor za osamostaljivanje. Okolina jest također i sredstvo za razvoj koncentracije, kao i sredstvo sigurnosti što znači da dijete možemo pustiti da bude slobodno samo u sigurnom okruženju.

Okolina i stvari koje okružuju dijete trebaju biti po mjeri djeteta, sve mu treba biti jednostavno i shvatljivo te lako za manipuliranje i korištenje, pri čemu mu se dopušta samostalnost.

2.2. Karakteristike Montessori pripremljene okoline

1. Proporcionalna i po mjeri djeteta okolina -svi predmeti u dobro pripremljenoj okolini trebaju biti prilagođeni veličinom, oblikom i materijalom za što lakše manipuliranje djeteta ovisno o njegovoj dobi tj. njegovim mogućnostima.

2. Jednostavna i ograničena okolina- prostor je potrebno jednostavno strukturirati kako se dijete ne bi zabunilo i omelo u biranju njemu prihvatljivih aktivnosti.

⁸ Philipps, S. (1999), Montessori priprema za život-odgoj odgovornosti i neovisnosti, Zagreb, Naklada Slap, str.57.

3. Privlačna i izazovna okolina - jer takva lijepa i privlačna okolina (sa predmetima koji imaju zvuk i slično) poziva dijete da u njoj djeluje i da se brižno odnosi prema njoj.

4. Uredna i čista okolina podsjeća nas na važnost razdoblje posebne osjetljivosti prema redu-djeca imaju veliku potrebu za redom, stoga je važno pozicioniranje predmeta u okolini radi orijentacije djeteta, zbog uporišnih točaka na koje se ono oslanja.

5. Sigurna i zaštitnička okolina mora osigurati slobodno i neometano kretanje kroz prostor bez mogućnih opasnih situacija koje bi narušile što fizički što psihički razvoj djeteta.

Pripremljena okolina sadrži posebno izrađen pribor koji se postavlja na otvorene police, djeci nadohvat ruke. Pribor mor biti vidljiv i poticajan, skladnih boja, kako bi kod djece izazvao želju bavljenja njime. Pribor se na policama slaže prema sljedećim kriterijima: od bližeg ka daljem, od jednostavnog ka složenom i s lijeva na desno.

2.3. Soba jasličke skupine prema načelima Montessori pedagogije

Slika 1 i 2 Prostor Montessori jasličke skupine

Prema pedagoškoj koncepciji Marie Montessori prostor u kojem borave djeca jasličke dobi podijeljen je na nekoliko područja, a to su: područje za razvoj jezika, spoznaje, motorike, praktični život, osjetilnost i društvenost.

U pripremljenu okolinu pripadaju svi predmeti koji se nalaze u njoj. Odgajatelji su odgovorni za pažljivo pripremanje i održavanje poticajne okoline, koja povećava dječju prirodnu radoznalost i omogućuje svoj djeci spontano učenje otkrivanjem.

Slika 3 Područje za razvoj motorike i praktični život

Slika 4 Područje za razvoj osjetilnosti

2.4 . Materijali za rad u Montessori jaslicama

Maria Montessori osmislila je posebne materijale s kojima djeca rade. Obzirom na čestu nedovoljnu količinu tih materijala, te njihovu cijenu pri nabavi, odgajatelji sami izrađuju materijale po uzoru na Montessori. Njačešći material od kojeg odgajatelji izrađuju takve poticaje je drvo. Kroz sljedeće fotografije prikazat će se odgajateljeva inicijativa, kreativnost i motiviranost da djeci ponudi nešto novo i drugačije.

Slika 5 i Slika 6 Stalak s brojkama i krugovima

Slika 7 i Slika 8 Krugovi za umetanje, ista veličina različita nijansa boje, različita veličina ista boja

Slika 8 i Slika 9 Senzorički okviri i senzorička ploča

Slika 9 i Slika 10 Valjci i kocke za slaganje

3. Kako urediti prostor po feng shui-u? Što je feng shui?

„Feng shui nastao je u Kini prije više od četiri tisuće godina i na cijelom Istoku ima dugu povijest. Shvaćanje da duh ili ozračje mjesta utječe na naše zdravlje široko je prihvaćeno, ali ono se u feng shuiu razvilo u složen, usklađen sustav teorije i prakse koji obuhvaća gotovo sve aspekte života. Iako se danas feng shui uglavnom povezuje sa balansiranjem životne energije, on se u drevno doba razvio radi nužde. Prije nekoliko tisuća godina stanovnicima Kine bilo je od životne važnosti pronaći mjesto koje će biti zaklonjeno od vjetra i blizu izvora vode. Osnovna pretpostavka feng shuia glasi da cjelokupno naše okruženje, sve do najsitnijih detalja može prodonijeti uspjehu u životu i radu ili se pak okrenuti protiv nas.“⁹

„Doslovno prevedeno sa kineskoga, feng shui znači vjetar i voda. U svojoj osnovi to je vještina ispravljanja disharmonije u okolini. Osnovna svrha feng shuia je postizanje balansirane energije prostora u kojem živimo i radimo. Prema feng shuiu, uređenje doma djeluje na gibanje energije i samim time ima snažan utjecaj na naše živote. Kad je energiji omogućeno da se kreće na način koji joj odgovara, tad ona ima blagotvorno djelovanje na svim životnim područjima. S druge strane, elementi koji ometaju smiren tijek energije u prostoru dovode do stagnacije ili u gorem slučaju do problema na jednom, odnosno više životnih segmenata.

U sklopu feng shuia prakticira se balansiranje, čišćenje i harmoniziranje energije unutar doma. Neometano strujanje životne energije yang ključno je za naše blagostanje. Feng shui nam pomaže da proučavamo ljude i njih

ihovu okolinu, te njihovu interakciju. On nam daje rješenja kako uvesti ravnotežu i sklad. Stres nestaje iz našeg života, povećava se blagostanje i dobit te osjećamo da se nalazimo „na pravom mjestu u pravo vrijeme“.¹⁰

Glavna načela feng shuia stoljećima su se razvijala. Shvaćanje o jinu i jangu opisuje dvije vrste energije koje povezuju ljude i njihovo okruženje. Pet elemenata i osam smjerova dalje razrađuju taj sustav i nude profinjeni sklop načela razumijevanja načina kako se energija giba našim domom i neposrednom

⁹ S. Brown (1997): „Praktični feng shui“, Mozaik knjiga Zagreb, 5.str

¹⁰ <http://www.kreativandom.com/fengshui.php> (06.9.2018.)

okolinom, te utječe na sve vidove života. Primjenom tih načela na svoj život i okolnosti, možete se zaposliti na dobrom radnom mjestu ili pak shvatiti zašto ste opušteni. Možete odrediti najbolje vrijeme za polazak na put, osnutak novoga poduzeća, početak nove veze ili pak najpovoljniji smjer kojim valja poći. Možete izglati obiteljske probleme ili lakše pronaći životnog ili poslovnog partnera. Život će vam biti produktivniji, a slobodno vrijeme ugodnije.

Razvoj kineske kulture kroz stoljeća odražavao se i na feng shui. Kroz civilizacijski razvitak nove su se filozofije povezivale s astrologijom, astronomijom i matematikom što je omogućilo preciznije odabiranje dobrih lokacija i pravilnog uređenja prostora. Kroz cijeli period od nekoliko tisuća godina feng shui se kontinuirano razvijao. Njegove teorije su postavljene, testirane i provjerene, da bi ih se prihvatilo ili odbacilo. Većina podešavanja izvršena je u nekoliko zadnjih stoljeća kad je došlo do znanstvenog razvoja. Razvoj feng shuia nije završen, predviđa se daljnje usavršavanje feng shuia.

3.1. Elementi dizajna u feng shui

3.1.1. Primjena boje

„Mnoga istraživanja potvrdila su teoriju o snažnom utjecaju boja na naše raspoloženje, ponašanje, misli, osjećaje i životnu motivaciju. Boje koje smo (svjesno ili nesvjesno) unijeli u prostor često puno govore o nama. Feng shui veliku pozornost pridaje pravilnom odabiru boja. Ne postoje dobre i loše, jedino povoljne i nepovoljne boje za određeno područje doma.“¹¹

„Boje se mogu upotrijebiti na dva načina: kao pozadinske boje na velikim površinama i kao istaknute boje na malim površinama. Pozadinske boje su nježnijih, blijeđih nijansi, a istaknute boje su sanžnije i življe. Što je boja jača, treba je u manjoj količini da bi bila djelotvorna¹² „ U prostorijama s većom dinamikom koriste se intenzivne, dok se u prostojijama za odmor koriste blaže nijanse. Prilikom odabira boja, njezinog intenziteta i karakteristika važno je obratiti pažnju na svoju unutarnju reakciju na određenu boju. Važno je postići harmoniju i uskladiti uređenje s vlastitim ukusom.“¹³

¹¹ <http://www.kreativandom.com/fengshui.php> (06.9.2018.)

¹² S. Brown (1997): „Praktični feng shui“, Mozaik knjiga Zagreb, 122. str

¹³ <http://www.kreativandom.com/fengshui.php> (06.9.2018.)

„Bijela je dobra podloga za isticanje drugih boja i predmeta. Povoljna je za kuhinje i predvorja. Crna može stvoriti impresivnu atmosferu ili biti kvalitetna pozadina za druge boje. Nije povoljna za dječje sobe ili blagavaonice. Siva je boja kompromisa i ravnoteže, preporučuje se za radne sobe ili prostorije za učenje. Često stvara službenu, formalnu atmosferu. Plava smanjuje stresi napetost, potiče mudrost, simbolizira pouzdanost i trajnost. Ljubičasta se povezuje s introspekcijom i meditacijom, ta poštovanjem. Crvena je snažna, poticajna boja koja se koristi za povećanje aktivnosti, ali ne u prevelikim količinama jer može izazvati razdražljivost i hiperaktivnost. Narančasta se povezuje sa zdravljem, vitalnošću, entuzijazmom, optimizmom, te povoljno djeluje na komunikaciju. Roza je smirujuća nijansa crvene, potiče romantiku i dječju razigranost, stoga je povoljna za spavaće i dječje sobe. Smeđapotiče stabilnost. Žuta potiče komunikaciju, mentalnu energiju i jasnoću misli. Povoljna je za sve obiteljske i dnevne prostorije. Zelena potiče osjećaj harmonije i mira, smirujuća boja.“¹⁴

3.1.2. Osvjetljenje

„U feng shui svjetlo je bitan element poticanja životne energije u prostoru, ali važno je pronaći ravnotežu, budući da ni premalo ni previše svjetla nije povoljno.“¹⁵ „Svjetlosni valovi nose energiju u prostor i pomažu pri aktivaciji chi_energije okoline. Umjetno svjetlo obično je oštrije od svjetlosti svijeća. U idealnom slučaju prozori i ostakljeni krovovi trebaju biti dovoljno veliki da propuštaju mnogo prirodne svjetlosti za dana, tako da se umjetno svjetlo ograniči na večeri i mračne dane. Kako bi pustili više prirodne svjetlosti u dom, treba otvarati prozore ili raditi ostakljene krovove. Svjetle boje na zidovima i pomno postavljena zrcala mogu održavati sunčevu svjetlost u prostoriji.“¹⁶

3.1.3. Biljke

„Zdrave biljke su potencijalni izvor aktiviranja energije u prostoru. Osim toga, pomažu u održavanju svježeg zraka. Biljke simboliziraju drvo, rast i razvoj. Treba ih održavati zdravim, a kada počnu venuti, treba ih zamjeniti novima. Preporučuju se biljke sa ovalnim listovima, dok one sa oštrim listovima, poput sablji i

¹⁴ isto

¹⁵ <http://www.kreativandom.com/fengshui.php> (06.05.2012.)

¹⁶ S. Brown (1997): „Praktični feng shui“, Mozaik knjiga Zagreb, 131. Str

kaktusa treba izbjegavati.“¹⁷ „ Razločite biljke imaju različite učinke, koji uglavnom ovise o njihovu cjelokupnu obliku, obliku njihovih listova i cvjetova, te njihovoj boji“¹⁸

„Najpovoljnije biljke su: bambus, Ficus benjamin, orhideja, božur, narcis i ljiljan. Osim njih, i svaka druga biljka s oblim ličćem može pojačati enregiju doma. Nije povoljno postavljati biljke u spavaću sobu, jer tamo treba prevladavati što mirnija atmosfera, a biljke svojim rastom predstavljaju aktivaciju energije.

Nepovoljne biljke su: sve one koje imaju trnje ili iglice, kaktusi, Agave, Yucca, Dracaenea, palme s oštrim listovima, Diffenbachia, te bonsai. Bonsai se po fenf shuiu nikako ne preporučuje jer je on protivan prirodi i može dovesti do sputanog razvoja djeteta. Također, ne preporuča se korištenje suhog cvjeća, jer ono predstavlja mrtvu energiju i smrt, te nije dobro držati ga u prostoriji. Ako se pak koristi umjetno cvijeće od svile, treba ga redoviti čistiti“¹⁹

3.1.4. Umjetnička djela i ukrasi

„Na strujanje chi energije u domu i vrtu utječu sve skulpture, umjetnička djela i ukrasni predmeti koji su ondje postavljeni. To uključuje slike, kao i trodimenzionalne predmete. Utjecaj predmteta ovisi o njegovu obliku i materijalu od kojeg je napravljen.“²⁰ „Prilikom odabira slika, postera i fotografija potrebno je obratiti pažnju na simboliku prizora. Općenito, slike nebi smjele sadržavati uznemirujuće i depresivne prizore (usamljene, tužne ili stare osobe, ratne prizore, kosute i sl.), te slike divljih ili mrtvih životinja.“²¹

„Priroda treba biti prikazana na smirujući način. Kod djela moderne umjetnosti potrebno je procjeniti kako utječe na nas-ako nas na bilo koji način uznemiruju ili rastužuje, onda ono nije povoljno. Za ukrašavanje prostora koristimo razne figurice, dekorativne aroma lampice i svijeće, te suvenire s putovanja.“

¹⁷ <http://www.kreativandom.com/fengshui.php> (06.9.2018.)

¹⁸ S. Brown (1997): „ Praktični feng shui“, Mozaik knjiga Zagreb, 133. Str

¹⁹ <http://www.kreativandom.com/fengshui.php> (06.9.2018.)

²⁰ S. Brown (1997): „ Praktični feng shui“, Mozaik knjiga Zagreb, 147. Str

²¹ <http://www.kreativandom.com/fengshui.php> (06.09.2018.)

3.1.5. Sjajni predmeti

„Sjajni predmeti imaju sposobnost reflektiranja, oni aktiviraju energiju tako da privlače ili uvećavaju svjetlost. Naročito su korisni u mračnim kutovima, te u praznim neukrašenim područjima. U sjajne predmete ubrajamo: ogledala, staklo, kristale, te sve predmete sa sjajnom površinom. Prema feng shuiu ogledala dupliciraju sve što se u njima odražava. Zbog toga se treba posvetiti posebna pažnja pravilnom postavljanju ogledala u prostoru, kako nebi duplicirala nepoželjne stvari.“²² „Zrcala se mogu upotrebljavati za usmjeravanje chi-energije i svjetla u djelovima doma gdje je chi-energija u zaostajanju.“²³ „Ogledalo treba biti dovoljno veliko, neoštećeno i od jednog djela. Ogledalo treba biti uokvireno, ili ako je bez njega treba imati kvalitetno izbrušene rubove.“²⁴

„U feng shuiu koriste se dvije vrste zrcala: ravna i konveksna zrcala. Ravna zrcala preusmjeravaju chi-energiju u jednom smjeru, dok je konveksna zrcala šire u više smjerova. Konveksna zrcala obično su okrugla, ali ravna zrcala se pojavljuju u mnogo oblika, uključujući pravokutni, kvadratni, okrugli, ovalni, osmerokutni i nepravilni. Osmerokutna zrcala imaju posebno značenje u feng shuiu jer je osam strana u harmoniji sa osam smjerova, ali i drugi oblici mogu biti važni, a materijali i boja okvir zrcala mogu također imati suptilan utjecaj na chi u okolini.“²⁵

²² <http://www.kreativandom.com/fengshui.php> (06.9.2018.)

²³ S. Brown (1997): „Praktični feng shui“, Mozaik knjiga Zagreb, 148. str

²⁴ <http://www.kreativandom.com/fengshui.php> (06.9.2018.)

²⁵ S. Brown (1997): „Praktični feng shui“, Mozaik knjiga Zagreb, 148. Str

4. Uređenje dječjeg vrtića tijekom blagdana i stvaranje blagdanskog ozračja

Blagdani i slavlja dio su kulture i baštine naroda kojemu pripadaju i djeca i odrasli. Ljudi slave od svojih početaka, slave događaje, slave Boga, slave rođendane, imendane...Slavi se u obiteljskom domu, na ulicama, poduzećima, školama, a naravno i u vrtićima.

Slavlja i blagdani pripadaju tradiciji, ali odgovor na pitanje zašto ljudi slave jest i u nekim ljudskim potrebama. Američki psiholog Maslow, osnivač humanističke psihologije, tvrdi da to kakav će čovjek biti ovisi o ispunjenju njegovih želja, postizanju njegovih ciljeva i zadovoljavanju njegovih potreba. Osim bioloških (fizioloških) potreba za hranom, zrakom, toplinom i druge su potrebe izvorište čovjekovih aktivnosti, osjećaja, misli. Neke od tih potreba su upravo i izvorište slavlja. To su potrebe za sigurnošću, za ljubavlju i za pripadanjem.

Želeći sigurnost čovjek želi red, poredak, stalnost i predvidljivost zbivanja u bližoj ili daljoj budućnosti. To je posebice izraženo kod malog djeteta. Blagdani su prilika za zadovoljavanjem te potrebe jer sadrže rituale poznatih pravila i slijeda u kojima dijete nije izloženo rizicima pogreške. Ponavljaju se svake godine ili tijekom godine i stalnost su u djetetovu životu.

Zadovoljavajući potrebu za pripadanjem i ljubavlju, dijete kao i odrasli traži svoje mjesto u obitelji, skupini djece ili odraslih, u kraju u kojem živi, domovini... Načini na koje se slavi i svetkuje te posebnosti u tim načinima slavlja dio su onoga što zovemo „korjenima“ ili pripadanjem. Oni se ponavljaju i prenose s naraštaja na naraštaj i čine dio obiteljskog ili nacionalnog ili civilizacijskog pamćenja, povijesti i nasljeđa. Potreba za slavljem je u svima nama. Snažna je i nezadovoljena.

Kao što je već spomenuto blagdani su prigoda za zadovoljavanjem djetetovih potreba. Iz njih proizlaze ugodni osjećaji kao dodatni dobitak. Oni mogu biti trenutni i trajni. Dijete će pamtili razgovore, događaje, postupke, predmete, ljude i poruke. Sadržaji tog pamćenja određivati će djetetov budući odnos prema drugima i sebi.

Djetinjstvo će biti kvalitetno ako bude ispunjeno djetetovim pozitivnim emocijama vezanim uz vlastitu osobnost.

Blagdansko raspoloženje – ugodno, dobro, opušteno – stanje je koje nas preplavljuje. Ono kao da daje boju čovjekovim doživljajima. Kao da svi ti probuđeni osjećaji nadilaze čovjekovu osobnost u vrijeme slavlja, kao da ga okružuju.

„Blagdanska događanja duboko se urezuju u sjećanje i ostavljaju poseban pečat u osobnosti djeteta, te povezuju uređenje prostora i izradu dekoracija s poimanjem lijepoga, uređenog, svečanog sa stvaralaštvom vezanim uz obitelj i tradiciju. Dječji se ukus formira za vrijeme najranijih godina, zato je važno da djete bude izloženo kvalitetnom estetskom iskustvu.“²⁶

Estetsko uređenje vrtića u blagdanskim prigodama ovisi o stupnju angažiranosti, odnosno motivaciji odgojitelja, ali i ostalog tima vrtića.

4.1. Što se sve slavi?

Tijekom godine mnogo je blagdana i trenutaka koje slavimo. Neki blagdani zajednički su većem broju ljudi, dok neke štuje samo manji broj ljudi. Slavlja možemo podijeliti u nekoliko kategorija, a to su: vjerski blagdani, narodna i civilizacijska slavlja, obiteljske i prijateljske proslave u povodu dobrih događaja, spontana slavlja, slavlja prirode, te domoljubna slavlja.

Kada govorimo o kršćanskim, poglavito katoličkim blagdanima može se reći da su oni sjevremenski i civilizacijski blagdani s obzirom na njihovo trajanje i nazočnost u životima ljudi. Oni pripadaju povijesti čovječanstva i kršćanskoj civilizaciji.

Najstariji i temeljni kršćanski blagdan svakako je nedjelja na koju crkva od samih svojih početaka slavi Kristovu muku, smrt i Uskrsnuće. Tada vjernici prekidaju rad da u zajednici Crkve dožive i podjele radost s braćom. Tijekom povijesti razvio se je osim nedjelje i red blagdana kroz cijelu godinu. Crkvena – liturgijska godina započinje nedjeljom koja je najbliža blagdanu Svetog Andrije (30. studeni) i to je prva nedjelja Došašća ili Adventa.

Crkvena godina ima tri dijela: božićni ciklus, vazmeni ili uskrsni ciklus i vrijeme kroz godinu.

²⁶ Predavanje iz Metodike likovne kulture, prof. Antonija Balić Šimrak, akademska godina 2011./2012.

4.1.1. Blagdani božićnog ciklusa

Božićno vrijeme započinje prvom nedjeljom Došašća. Došašće je dio liturgijske godine koja se sastoji od 4 nedjelje koje predhode Božiću. To je doba zajedničkog iščekivanja i hoda prema malom Isusu. Taj put treba poravnati, pripremiti srce, činiti djela ljubavi i dobrote. Na taj način se i u našim srcima rađa Isus. Cijeli taj period vrijeme je igre, opuštanja, darivanja i zajedništva kako u obitelji tako i u vrtićkoj skupini.

Aktivnosti započinju uvođenjem djece u prvu nedjelju za što nam najbolje služi izrada adventskog vijenčića kojim djecu pripremamo za tajnu neizmjerne ljubavi Božje. Sam vjenac simbolizira zemaljsku kuglu na koju Isus dolazi radi svakoga od nas. Svijeće na vijencu simboliziraju svjetlo svijeta – Isusa kojega iščekujemo. Smisao vijenčića nije samo u dekoriranju prostora već i u tome da se obitelji ili u našem slučaju djeca iz grupe okupljaju na zajedničko paljenje svijeće uz prigodne božićne pjesme i molitve. Također se izrađuje i adventski kalendar koji nam može poslužiti u nebrojene svrhe (umjesto darova za svaki dan možemo pripremiti priču, pjesmu, neki mali zadatak...)

Ubrzo nakon uvođenja u Došašće slijedi nam blagdan sveca koji je nesumljivo najpopularniji među djecom a to je Sveti Nikola. Danas doista nema poteškoća s izborom stihova, priča i pjesama vezanim uz ovoga sveca ali primarno bi bilo da djecu upoznamo sa njegovim životom kako bi im posvjestili da to nije lik iz bajke nego čovjek koji je doista živio za Isusa i druge ljude. Prigoda je to za međusobno darivanje, ali i produbljanje svijesti o darivanju sebe samoga drugima, darivanju ljubavi, iskrenosti, dobrote.

Nakon Nikole dolazi nam Sveta Lucija. Iako je mučenički umrla za druge što je izraz najveće ljubavi (i Isus je rekao „Ima li veće ljubavi nego svoj život položiti za brata svoga?“) taj dio nikako nećemo pripovjedati djeci već ćemo se zadržati na značenju njezina imena – svjetlo. Biti svjetlo jedni drugima cilj je u svakom kršćanskom životu. Na Svetu Luciju također sijemo i pšenicu kojom ćemo urediti naš vrtić za Božić.

Aktivnosti koje slijede nakon Svete Lucije uglavnom su vezane uz neposrednu pripravu za sam Božić i rođenje Isusovo. Biblijski tekst o Isusovu rođenju ni u kom se slučaju nesmiye ispustiti jer upravo on daje djeci pravu spoznaju i bit slavljenja Božića. Važno je kod djece posvjestiti da Božić nije bor, darovi, lampice i Djeda mraz, već da je to rođendan djeteta koje se rodilo, odraslo, živjelo i život svoj dalo za nas. Upravo stoga nije preporučljivo djeci govoriti da ih Isus dariva već izreći djeci sreću zbog rođenja Isusa samog kao dara svijetu, a zbog te sreće i mi darujemo one koje volimo.

U periodu Božića djeci treba govoriti o obitelji, dati im mogućnost da i oni izraze svoja iskustva o obitelji jer kroz svoju obitelj djeca doživljavaju i Svetu obitelj

Prilikom uređenja prostora treba zajedno s djecom posvjestiti zašto uopće ukrašavamo bor.

Naime bor kao vazdazeleno drvo koje ne vene u jesen simbolizira Isusa koji je vječno mlad, vječno živ. Kao i svjeće koje uvijek gore u crkvi i koje i mi rado i često palimo u vjerskom kutiću i svjetla na boru govore da je Isus živ, ovdje i sada uvijek uz nas. Kuglice predstavljaju našu planetu zemlju čiji je Isus Krist kralj. A upravo ispod bora stoje jaslje, sa slamom, volom i magarčićem pokazujući nam skromnost Isusova rođenja, rođenja jednoga kralja. Ta skromnost označuje i njegovu dostupnost svakom čovjeku. Upravo jaslje moraju zauzimati centralno mjesto u našoj sobi ali i u našem životu kako bi se Božiću vratilo ono izvorno, sakralno značenje

U božićnom ciklusu još je jedan važan blagdan a to je poklon mudraca ili tri kralja. Svojim poklonom pokazuju nam da smo svi jednaki. Oni donose Isusu poklone: zlato (Isus pravi kralj), tamjan (tamjanom mu iskazuju slavu i tako ga časte) i smirnu (smirna je pomast kojom su se povijale rane. Time se želi istaći Isusova čovječnost, ljudskost).

Slika 11, Slika 12 Uređenje prostora za Božić

4.1.2. Blagdani uskrsnog ili vazmenog ciklusa

Uskrsno doba čine Korizma ili Četrdesetnica, Sveto trodnevlje i blagdan Duhova. Korizma započinje Čistom srijedom ili Pepelnicom koja je pogodna za razgovore o odlukama, odricanju i strpljenju. To je drugačiji dan pa je dobro o tome razgovarati s djecom. Taj dan može i trebao bi označavati novi početak – kao kad malo dijete krene u vrtić nakon praznika ili kada obeća da će se ponašati drugačije. Aktivnosti u Korizmi trebale bi osnaživati djetetovu vjeru u pozitivan ishod osobnih djela kojim završava odricanje, trebale bi proširivati spoznaju o radostima i bolima kao neraskidivim djelovima života, radosti koja se povećava kad se dijeli i boli koja se umanjuje kad je iskazana i podjeljena s drugima.

Uskrs je najveći kršćanski blagdan – blagdan uskrsnuća Isusa Krista i upravo to treba posvjestiti djeci, a ne da se Uskrs poistovjećuje s jajima, pisanicama i zečevima. U djetetovoj svakodnevici treba stvoriti ozračje koje će omogućiti da dijete spremnije prihvati vjeru i podjeli s odraslima radost toga blagdana. Prema Lelottu 3 su uvjeta za vjerovanje: znati diviti se, prihvatiti da čudo postoji i primiti svjedočanstvo drugoga. Jedan od osnovnih sadržaja koji se provodi u ovome periodu je prisposoba o Dobrome pastiru. Taj je tekst prožet ljubavlju Dobroga pastira, on naglašava ljubav i brigu Boga za svakoga čovjeka. On voli bezuvjetno i spreman je dati život za svoje ovce. Vodi ih na najljepše pašnjake a kada zalutaju traži ih i vraća kući. Upravo ova prisposoba uz promatranje promjena koje se zbivaju u prirodi približava djeci muku, smrt i uskrsnuće Gospodinovo.

Slavljenje Isusove posljednje večere trenutak je ustanovljenja presvete euharistije. Dijete dovodimo do spoznaje da je ta večera posebna i da u simbolima kruha i vina Isus trajno ostaje s nama.

U sadržajima koji govore o muci i smrti naglasak ne stavljamo nikako na križni put i smrt već na radost uskrsnuća.

Slika 13, Slika 14 Uređenje prostora za Uskrs

4.1.3. Vrijeme kroz godinu

Tokom ovoga vremena pozornost se posvećuje Isusovom djetinjstvu, njegovom radu i djelovanju putem tekstova iz Biblije. Biblija *ima* vrlo važnu ulogu u životu djeteta u vjerskom odgoju. Ona je prepuna simbola

32

i slikovitog govora kojega djeca mnogo bolje razumiju i prihvaćaju nego mi odrasli.

Zadaća je odgojitelja da djeci približi Bibliju i tekstove iz nje na način da odgovara dječjim psihofizičkim potrebama.

Osim aktivnosti vezanih uz Isusov život i djelovanje, upoznavanja Biblije djecu se upoznaje i sa crkvom kao mjestom okupljanja kršćana, njezinim značenjem, prostorom i predmetima u njoj

Također postoji još čitav niz blagdana koji se slave kroz godinu kao npr. Svi Sveti, blagdani pojedinih svetaca (Franjo, Ivan Krstitelj...) te blagdani zaštitnika mjesta u kojima živimo.

Načine na koje će se te aktivnosti ostvariti diktira dijete sa svojim potrebama, odgajateljevo poznavanje skupine, situacijski poticaji te kvalitetno osmišljen plan aktivnosti koji prati liturgijsku i pedagošku godinu.

33

ZAKLJUČAK

Kao što im je potrebno osigurati i zadovoljiti osnovne fiziološke potrebe kako bi djeca rasla, tako im je potrebno pružiti i kvalitetne uvjete za učenje. Djeca uče čineći, aktivno istražujući svijet oko sebe koji ih okružuje. To okruženje mora biti poticajno i raznovrsno kako bi omogućilo djeci odabir raznolikih aktivnosti, različite načine istraživanja, korištenje različitih strategija rješavanja problema.

Organizacija aktivnosti, vremena i prostora ima odlučujuću utjecaj na proces odgoja i obrazovanja. Provodeći i istražujući vlastitu praksu odgojitelji imaju važnu ulogu u procesu učenja djece i njihova je odgovornost stvoriti bogato i poticajno materijalno okruženje za učenje. Odgojitelj bi trebao prvenstveno razumjeti proces učenja djece kako bi mogao podržavati i poticati njihov razvoj primjerenim intervencijama. Kvalitetno osmišljeno prostorno- materijalno okruženje jedan je od preuvjeta za učenje i razvoj djece i podloga zajedničkog stvaranja kurikulumu.

LITERATURA

Brown, S. (1997), Praktični feng shui, Zagreb: Mozaik knjiga

Gabelica-Šupljika, M., Milanović, M. (1995), Blagdani djetinjstva, Zagreb: Školska knjiga

Hansen, K.A., Kaufmann, R.K., Walsh, K.B. (2006), Kurikulum za vrtiće, Zagreb: Pučko otvoreno učilište
Korak po korak

Hoblaj, A. (2000), Otkrivajmo i upoznajmo svijet zajedno-Vjerski odgoj djece predškolske dobi u suradnji
obitelji i vrtića, Zagreb: Glas koncila

Slunjski, E. (2008), Dječji vrtić kao zajednica koja uči: mjesto dijaloga, suradnje i zajedničkog učenja, Zagreb:
Spektar Media

Philipps, S. (1999), Montessori priprema za život-odgoj odgovornosti i neovisnosti, Zagreb,
Naklada Slap

www.kreativandom.hr (13.09.2018.)

Izjava o samostalnoj izradi rada

Izjavljujem da sam ja, Božica Košutić, studentica diplomskog sveučilinog studija Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja Učiteljskog fakulteta u Zagrebu samostalno istražila literaturu i napisala diplomski rad na temu *Estetsko uređenje prostora u Montessori pedagogiji*

Božica Košutić

Zagreb, listopad 2018.